မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေများကောင်စီ
Burma Lawyers' Council
PO Box 144 Mae Sod Post Office Tak Province 63110 Thailand Tel : Fax (66) (055) : 542 910
E-mail : blcsan@ksc.th.com Website : www. blc-burma.org

“တရားမျှတမှုကို ဖော်ဆောင်ကြပါ”

၁။ တရားစီရင်ရေး၏ အဓိကတာဝန်သည် အမှန်ကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်၊ အမှန်ကိုတွေ့ရှိပြီးမှ ဥပဒေနှင့် အညီမှန်ကန်မျှတစွာ ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။ အမှားပေါ်တွင် အခြေခံဆုံးဖြတ်လျှင် တရားမျှတမှု မဖြစ်နိုင်ချေ။ သက်သေခံအချက်အလက်များ၊ အထောက်အထားများ၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာရရှိရေး၊ အမှန်တရား ဖော်ထုတ်ရေးနှင့် မှန်ကန်သောတရားစီရင်ရေးတာဝန်သည် တရားသူကြီးများ၏ ပင်မအဓိက တာဝန်ကြီးဖြစ်သည်။ တရားရုံးသည် မှုခင်းများစစ်ဆေးရာတွင် သက်သေခံအချက်အလက် အကြောင်းအရာများကို ပြည့်စုံပိုင်နိုင်စွာ ဖော်ထုတ်ရန် အဓိက အရေးကြီးသည်။ ဖော်ထုတ်ရရှိသော အချက်အလက် သက်သေခံချက် များကို ချိန်ဆပြီး ဥပဒေနှင့် ညှိနှိုင်းဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် အမှု၏အမှား၊ အမှန်ကို ကွဲကွဲပြားပြား ဖြစ်ပေါ် စေသောကြောင့် သက်သေခံချက်များသည် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍတွင် တည်ရှိသည်။

၂။ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ရေးလမ်းကြောင်း ပြောင်းလဲသွားပေသည်။ “ဦးရဲနောင် – ပါ (၂)” စီရင်ထုံး မထွက်မီက ရဲ (သို့) စစ်ထောက်လှမ်းရေးထံ ထွက်ဆိုချက်မှာ တရားရုံးတွင်သက်သေခံမဝင်ပေ။ စစ်အစိုးရ၏ အတိုက်အခံအားလုံးကို ထောင်ထဲသို့ လွယ်လွယ်ကူကူထည့်လိုသည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရဲ (သို့) စစ် ထောက်လှမ်းရေးထံ အစစ်ခံချက်များကို တရားရုံးတွင် သက်သေခံဝင်အောင် စီရင်ထုံးဖွဲ့ ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပေသည်။ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေကို ချိုးဖောက်၍ စစ်အစိုးရအလိုကျ ဘက်လိုက်မှုသက်သက်ဖြင့် ဤစီရင်ထုံးကို ကိုးကားပြီး အတိုက်အခံအားလုံးကို ထောင်ထဲထည့်နေချေပြီ။ ဥပဒေကို တရားသူကြီး ကိုယ်တိုင်က ချိုးဖောက်ပြီး တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အခြေခံများကို ဖျက်ဆီးလိုက်ချေပြီ။
(အောက်ပါ ဥပဒေရေးရာ သုံးသပ်ထုတ်ပြန်ချက်တွင် အတိအလင်းတွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။)

စစ်ထောက်လှမ်းရေး (သို့မဟုတ်) ရဲ ရှေ့တွင်စစ်ဆေးချက်များကို တရားရုံးများက သက်သေခံအဖြစ် လက်ခံလာခြင်းမှာ တရားစီရင်ရေး လွတ်လပ်မှုကို ဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်ရာရောက်ကြောင်း ဥပဒေရေးရာ သုံးသပ်ထုတ်ပြန်ချက်။

(၁) မြန်မာနိုင်ငံတွင် “တရားစီရင်ရေး လွတ်လပ်မှု” ရှိစေရန် ပြည်ထောင်စု တရားစီရင်ရေး အက်ဥပဒေ (The Union Judiciary Act; Burma Code, Vol .1, p-182) နှင့် ၁၉၅၀–ပြည့်နှစ်၊ တရားရုံးများအက်ဥပဒေ (Burma Code, Vol. 1,p-198) တို့ကို ပြဋ္ဌာန်းထားရှိခဲ့သည်။ လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေးတရပ် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ရှိခဲ့ဖူးသည်။ သို့သော်ငြင်းအက်ဥပဒေတို့ကို မ–ဆ–လ အစိုးရက ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ဥပဒေအမှတ်(၁၃/၇၄) ဖြင့် (၂၆–၁–၁၉၇၄)နေ့တွင် ရုပ်သိမ်းပစ်ခဲ့သဖြင့် လွတ်လပ်သောတရားစီရင်ရေးမှာ ကွယ်ပျောက်ခဲ့ရသည်။

ယခု န–အ–ဖ စစ်အစိုးရကလည်း ၂၀၀၀–ခုနှစ် ဇွန်လ–၂၇–ရက်နေ့တွင် “တရားစီရင်ရေး ဥပဒေ” (ဥပဒေ အမှတ်–၅/၂၀၀၀) ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ဤဥပဒေ အခန်း(၂) ပုဒ်မ(၂)(က) တွင်“ဥပဒေနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်ခြင်း ရှိရမည်”ဟုပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ သို့သော် သက်ဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများနှင့်လည်း မကိုက်ညီ၊ လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်ထားခြင်းလည်းမဟုတ်သော–“ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ နှင့် ဦးရဲနောင်

ပါ–၂”စီရင်ထုံးကို ထုံးဖွဲ့ထုတ်ဖော်ပြီး စီရင်ဆုံးဖြတ်လာခြင်းမှာ တရားစီရင်ရေး အခြေခံမူများကို ချိုးဖောက် ကျူးလွန်လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တရားစီရင်ရေး လွတ်လပ်မှုကို အပြင်းထန်ဆုံး တိုက်ခိုက်၊ အန္တရာယ်ပေးလိုက် ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

(၂) “ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ နှင့် ဦးရဲနောင် ပါ –၂”
၁၉၉၁–ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံး၊ စာ–၆၃၊ (စုံညီ)

ဤစီရင်ထုံး၌ – တရားခံများအမှုမှ အပြီးအပြတ်လွတ်ရာတွင် သက်သေခံဥပဒေ ပုဒ်မ–၂၄–ကို အခြေခံ၍ သုံးသပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းသုံးသပ်ချက်သည် ဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီခြင်းမရှိဟု–သဘောရရှိကြောင်း နှင့် အဆိုပါသုံးသပ်ချက်ကို ပြန်လည်စိစစ်ရန်အတွက် တရားသူကြီးချုပ် (ဦးအောင်တိုး)က တရားရုံးချုပ်–စုံညီခုံ ရုံး ဖြင့်–အထူးအယူခံမှု စစ်ဆေးစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အပိုဒ်(၁၇) အရ ဆောင်ရွက်ပေးရန် ရှေ့နေ ချုပ်ရုံးမှ တင်ပြထားသည့်အတွက် ဤအထူးအယူခံမှု ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဦးရဲနောင် ပါ–၂–ဦးအား အမှုမှ အပြီးအပြတ် လွတ်စေရန် ချမှတ်ခဲ့သော နေ့စွဲမှာ (၁၃–၁–၁၉၈၉) ရက်နေ့ ဖြစ်ပါသည်။

စုံညီခုံရုံးဖြင့် အထူးအယူခံမှု စစ်ဆေးရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဥပဒေကို ထုတ်ပြန်ချမှတ်သည့်နေ့ ရက်မှာ (၁၀–၁၂–၁၉၈၉) ဖြစ်နေပါသည်။

(၁၃) ရက်နေ့ (၁) လပိုင်းဇန္နဝါရီလ ၁၉၈၉ ခုနှစ် က အပြီးအပြတ်လွတ်ခဲ့သည့် အမှုကို (၁၀) ရက်နေ့ (၁၂) လပိုင်းဒီဇင်ဘာလ ၁၉၈၉ ခုနှစ် မှပြဋ္ဌာန်းလာသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဥပဒေဖြင့် ဖွဲ့စည်းသည့် စုံညီခုံရုံးမှ ချမှတ်ခြင်းမှာ – “ဥပဒေသည် နောက်ကြောင်းပြန် အာဏာသက်ရောက်မှု မရှိစေရ။” ဟူသော တရားစီရင်ရေး အခြေခံမူကို ချိုးဖောက်လိုက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း အထင်အရှားတွေ့ရပါသည်။

ဤစီရင်ထုံး၏ ခုနှစ် ဖော်ပြချက်တွင် “၁၉၉၁–ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံး၊ စာ–၆၃(စုံညီ)”ဟု အတိအလင်း တွေ့ရှိရပေသည်။ နောက်ကြောင်းပြန် ဥပဒေအာဏာသက်ရောက်ခြင်း ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်လိုက် ခြင်းမှာ တရားစီရင်ရေးမူ အားလုံးကို ကျိုးပေါက်သွားအောင် ကျူးလွန်ချိုးဖောက်လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တရား စီရင်ရေး လွတ်လပ်မှု တခုလုံး ပျောက်ကွယ်သွားပေသည်။

(၃) “ဦးရဲနောင် ပါ –၂–စီရင်ထုံး”ဆုံးဖြတ်ချက်၌–“တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေး အဖွဲ့ဝင်ရှေ့တွင် ပြစ်မှု ကျူးလွန်ကြပုံများကို ကွင်းဆက်မိမိဖြင့် အစစ်ခံထားကြခြင်းမှာ သက်သေခံအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ–၂၄–တွင်ဖော်ပြ ထားသော သွေးဆောင်ခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ ကတိပြုခြင်းတို့ ပြုလုပ်ကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားခြင်း မရှိသည့် အတွက် ၎င်းတို့က တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေး အဖွဲ့ဝင်ထံတွင် ပေးခဲ့သော စစ်ကြောချက်များကို လက်မခံ နိုင်စရာ အကြောင်းမရှိချေ ”ဟုဆုံးဖြတ်ထားသည်။

“သက်သေခံအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ–၂၄–တွင်ပါရှိသော–သွေးဆောင်ခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ ကတိပြုခြင်း စသည့်အချက်တို့ကြောင့် တရားခံများက ဝန်ခံထွက်ဆိုရသည်ဆိုလျှင် – ခိုင်လုံသော အထောက်အထားဖြင့် တင်ပြရန်ဖြစ်သော်လည်း၊ တရားခံများ အနေဖြင့် ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် တင်ပြသည်ကို မတွေ့ရကြောင်း နှင့် ဤအထူးအယူခံကို ခွင့်ပြုပြီး၊ အယူခံတရားခံနှစ်ဦးအား ပြစ်ဒဏ်ပေးသင့်ကြောင်း စစ်အစိုးရရှေ့နေချုပ်ရုံးအ တွက် လိုက်ပါသောညွှန်ကြားရေးမှူးက တင်ပြလျှောက်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

အထက်ပါဖော်ပြချက်များဖြင့် တရားခံများကို ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အောက်ပါ အတိုင်းဥပဒေကြောင်းအရ သုံးသပ်ပါသည်။

–အမှုစုံထောက်စစ်ဆေးစဉ်က ပြောဆိုခဲ့သော ထွက်ဆိုချက်များကို အမှုစစ်ဆေးရာ၌ သက်သေခံအ ဖြစ် အသုံးမပြုနိုင်ကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ–(၁၆၂) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည် ဟု –

“ဦးစိန်ထွန်း နှင့် ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်”

၁၉၈၀–ခုနှစ်၊ မ–တ–စ (ဗဟို တရားရုံး) စာ–၁၃– တွင်ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

–ရဲအဖွဲ့က ဦးမင်းအား ခေါ်ယူ၍ ခ–လ–ရ (၆၂) သို့အပ်ခဲ့ပြီး၊ တပ်မှအမိန့်အရ တပ်ကြပ်ကြီးကျော်စိန် က ဦးမင်းအား စစ်ဆေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဦးမင်း၏ အစစ်ခံချက်သည် တရားသူကြီး၏ ရှေ့တွင်ပေးခဲ့သော ဖြောင့် ချက်မဟုတ်ဘဲ၊ ရဲအချုပ်တွင်ရှိနေစဉ် ပေးခဲ့သော အစစ်ခံချက်သာ ဖြစ်သဖြင့် သက်သေခံဥပဒေ ပုဒ်မ–၂၆–အရ ဦးမင်းအပေါ်တွင် သက်သေခံအဖြစ် အသုံးမပြုနိုင်ပေ။ ဟု –

“ဦးမင်း နှင့် ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်”
၁၉၇၇–ခုနှစ်၊မ–တ–စ (ဗဟိုတရားရုံး) စာ–၂၂ – တွင်ထုံးဖွဲ့ထားသည်တို့ကို တွေ့ရပါသည်။

(၄) စစ်အစိုးရ ရှေ့နေချုပ်ရုံးက လိုက်ပါသော ညွှန်ကြားရေးမှူး(အမှုလိုက်)၏ အဓိကတင်ပြလျှောက်ထားသော“သွေးဆောင်ခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ ကတိပြုခြင်း–ကိုတရားခံများအနေဖြင့် ပေါ်လွှင်ထင်ရှားအောင် တင်ပြသည်ကို မတွေ့ရကြောင်း –အချက်ပေါ်တွင် အခြေခံပြီး နောက်ကြောင်းပြန် အပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ထားကြောင်း ပေါ်ပေါ်လွှင်လွှင်ဖော်ပြထားပါသည်။

စစ်ထောက်လှမ်းရေး နှင့်ရဲတို့က သွေးဆောင်ခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ ကတိပြုခြင်း–မပြုကြောင်းကို တရားခံများဘက်က ထွက်ဆိုတင်ပြရမည်ဟု၊ သက်သေခံတင်ပြရန် တာဝန်ရှိသည်ဟု မည်သည့်သက်သေခံဥပဒေကမျှ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ ရာဇဝတ်မှုများတွင် သက်သေပြရန်တာဝန်မှာ အစဉ်တစိုက် တရားလိုဘက်တွင်ရှိနေကြောင်း သက်သေခံဥပဒေ ပုဒ်မ–၁၀၂–တွင်ပြဆိုထားပေသည်။

–“မောင်ရေး နှင့် မမယ်ထင်”

(၁၉၆၂–မ–တ–စ–တရားရုံးချုပ်–၃၀၄)

–ကာမလာဆင်း နှင့် ယူစီပေါလ်

(၁၉၇၀– မ–တ–စ–တရားရုံးချုပ်–၁၁၆)

–စီရင်ထုံးများတွင် သက်သေခံဥပဒေ ပုဒ်မ–၁၀၂–အတိုင်းလိုက်နာရမည်ဟု ပြဆိုထုံးဖွဲ့ထားရှိ ပြီးဖြစ်ပါသည်။

(၅) ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ၊ သက်သေခံဥပဒေ များတွင် ပြဋ္ဌာန်းပါရှိပြီးသား ဖြစ်လျှက်ရှိသောကြောင့် သက်သေခံတင်ပြရန် မလိုအပ်ပါ။ ဥပဒေအရ တင်ပြခြင်းပြုရမည်ဟုလည်း စေခိုင်းခြင်းမပြုနိုင်ပေ။ ဥက်သေခံဥပဒေပုဒ်မ–၄–တွင် “မှန်သည်ဟု မှတ်ယူရခြင်း” **(shall presume)** ဆိုသည်မှာ “မှန်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားလျှင်၊ မမှန်ကြောင်းထင်ရှားမပြနိုင်သရွေ့ ကာလပတ်လုံး တရားရုံးကမှန်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်”ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ ဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်းထားပြီးသား အချက်များကိုသက်သေခံ တင်ပြရန် မလိုအပ်ပါ။ ဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်းထားချက်များသည် အမှန်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်သာ ဖြစ်သည်။ စစ်အစိုးရရှေ့နေ ညွှန်ကြားရေးမှူး–အမှုလိုက်က လျှောက်ထားသော “ပေါ်လွှင်ထင်ရှား အောင် တရားခံများကတင်ပြခဲ့ခြင်းမရှိ”ဆိုသည့် အချက်ကို ဥပဒေအရ ထည့်သွင်းတွက်ချက်စရာ အကြောင်း တစုံတရာ ပေါ်ပေါက်ခြင်းလုံးဝမရှိပါ။ သွေးဆောင်ခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ ကတိပြုခြင်းတို့ မှချရှိကြသောကြောင့် ဥပဒေကျင့်ထုံးများဖြင့်ပင် ကာကွယ်ပြဋ္ဌာန်းထားရသည့် ဖော်ပြချက်များရှိပါသည်။

သက်သေခံဥပဒေ ပုဒ်မ–၂၄–မှ ပုဒ်မ–၃၀–ထိ ဖြောင့်ချက်သည် မည်သည့်အခါသက်သေခံဝင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ သက်သေခံဥပဒေ ပုဒ်မ–၂၆–တွင် ရဲထံတွင် အချုပ်ခံနေရစဉ်အတွင်း တရားခံ၏ ဖြောင့်ချက်ကို ၎င်းအပေါ်တွင် သက်သေခံတင်ပြခြင်း မပြုရ – ဟုအတိအလင်းပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

လက်တွေ့အမှုအခင်းအဖြစ်အပျက်များအရ ရဲအချုပ်–သို့မဟုတ်–စစ်ထောက်လှမ်းရေးစစ်ကြောရေးစခန်းများတွင် သာမာန်ခြိမ်းခြောက်မှုမျိုးများသာမက အသက်အန္တရာယ်ကိုပင် ဒုက္ခပေးနေသည့် အနေအထားများက နေ့စဉ်ရက်ဆက်ရှိနေပါသည်။ လက်လှမ်းမီရာ အောက်ပါအမှုတချို့ကို ကြည့်လျှင်ပင်တွေ့မြင် နိုင်ပါသည်။

–စစ်ထောက်လှမ်းရေး စစ်ကြောရေးကာလအတွင်း နံရိုး–ရ–ချောင်းအပိုင်းပိုင်းကျိုးအောင် ရိုက်သတ်ခံသေဆုံးသွားသည့် ကိုအောင်လှိုင်ဝင်း ၊ကမာရွတ်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်း–အမှု။

–ပဲခူးတိုင်း၊ရေတာရှည်မြို့နယ်၊ မြို့လှရဲစခန်းအတွင်း(၁၈–၆–၂၀၀၆) ရက်နေ့ (၁၄–၃၀) နာရီအချိန်တွင် ရှစ်လသားခလေးမိခင် မညိုကြည်(၂၈–နှစ်)အား ညှင်းပန်းနှိပ်စက်သတ်ဖြတ်မှု၊

–ဧရာဝတီတိုင်း၊ မအူပင်မြို့နယ်နေ ကိုမြင့်သိန်းကို ဧည့်စာရင်း စစ်ဆေးရန် ပန်းတနော်ရဲစခန်းကခေါ်သွားပြီး စခန်းအတွင်း သတ်ဖြတ်မှု။ စသဖြင့်အမှုများ အမြောက်အမြားရှိနေသည်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် သာမန်ခြိမ်းခြောက်မှုသာမက သတ်ဖြတ်မှုများပင်ရှိနေသည်ကို လက်တွေ့တွေ့မြင်နေကြပါသည်။

(၆) ရဲအရာရှိများ ပြစ်မှုကို စုံစမ်းဖော်ထုတ်ရာ၌ ဖြတ်လမ်းမလိုက်ရန် ပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်း ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ရဲအရာရှိ၊စစ်ထောက်လှမ်းရေးတို့ လက်တွင်းကျရောက်နေသည့် စွပ်စွဲခံရသူအပေါ် အာဏာအလွဲသုံးစား မပြု

နိုင်အောင် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းများရှိပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ–၁၆၂(၁) ၌ "ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်ကို သက်သေခံအဖြစ် အသုံးမပြုစေရ"ဟုတားမြစ်ထားချက်ရှိပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ–၃၄၃–တွင်လည်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်းများကို သွေးဆောင်ရယူရန် မလျော်သြဇာ မသုံးရ"ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ–၁၆၄၊ နှင့် –၃၆၄– တို့အရ တရားသူကြီးက ဖြောင့်ချက်ရေးမှတ်ယူသည့်အခါ သွေးဆောင်ခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ ကတိပြုခြင်း ကင်းမဲ့ကြောင်း ခိုင်မာစေရန် တရားခံ၏အစစ်ခံချက်ကို မည်သို့ရေးမှတ် ယူရမည်ကိုဖော်ပြထားပါသည်။

သက်သေခံဥပဒေ ပုဒ်မ–၂၆–အရ"ရဲအချုပ်တွင် ရှိနေစဉ် တပ်မတော်အရာရှိထံတွင် ဖြောင့်ဆိုဝန်ခံခြင်းဖြင့် အပြစ်မပေးနိုင်"ဟု အောက်ပါစီရင်ထုံးများတွင် ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

–"မောင်သိန်း နှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ"

၁၉၆၆ – ခုနှစ်၊စာ–၁၅၈

–"မောင်မြင့် နှင့် နိုင်ငံတော်"

အတွဲ –၂–၊ ရန်ကုန်–၃၁

–"မောင်ပိန် နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ"

၁၉၅၃–ခုနှစ်၊မြန်မာပြည်စီရင်ထုံး(တရားလွှတ်တော်ချုပ်) တို့ဖြစ်ပါသည်။

(၇) ရာဇဝတ် ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု အားလုံးကို ရဲအရာရှိကသာ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါတွင် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ ရဲဌာနတွင် များသောအားဖြင့် မရှိတော့ဘဲ၊ စစ်ထောက်လှမ်းရေးက ပြုလုပ်နေပေသည်။ စစ်ထောက်လှမ်းရေးမှ စုံစမ်းစစ်ဆေးသမျှ စာရွက်စာတမ်းများကို ရဲဌာနသို့ လွှဲအပ်ပေးပို့သည်။ ၎င်းစာရွက်စာတမ်းများကို တရားရုံးများက တရားဝင်စာရွက်စာတမ်းအဖြစ် ဘယ်ခေတ်၊ ဘယ်အခါကမျှ တရားဥပဒေအရ သက်သေခံဝင်ခဲ့ခြင်းမရှိ။ သက်သေခံသွင်း၍ ဆုံးဖြတ်ထုံးဖွဲ့ခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့။ စီရင်ထုံးလည်း လုံးဝ မရှိခဲ့ပါ။

ယခု "ဦးရဲနောင် ပါ –၂–စီရင်ထုံး" အား သက်သေခံဥပဒေ၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ တို့ကို ချိုးဖောက် ပြီး တရားသူကြီးချုပ်ဦးအောင်တိုးက ထုံးဖွဲ့ကာ ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပေသည်။ စစ်အစိုးရ အလိုကျ အာဏာဘက်လိုက်မှုကို ကျူးလွန်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ စစ်ထောက်လှမ်းရေး–သို့မဟုတ်–ရဲ စစ်ဆေးချက်မှာ ပါသမျှ သက်သေခံဝင်သွားအောင် တရားရုံးက လိုက်လုပ်ပေးရတော့မည်။ ဤစီရင်ထုံးကို ကိုးကား၍ပင် အမှုများကို စစ်ဆေးစီရင်နေပေသည်။ တရားခွင်တွင် ရဲစကား သက်သေခံဝင်သွားပေသည်။ အမှုအခင်းလိုက်ပါ ဆောင်ရွက်သော ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ အားလုံးတွင် တရားဥပဒေအရ လိုက်ပါဆောင်ရွက်၍ မရတော့လောက် အောင် လွတ်လပ်မှုဆုံးရှုံးသွားပေသည်။ တရားခွင်တွင် ဥပဒေအရ တရားမျှတမှု၊ လွတ်လပ်မှု အားလုံး ပျောက်ကွယ်သွားပေပြီ။ ဤစီရင်ထုံးကို ကိုးကားပြီးချမှတ်ထားသော အမှုတချို့ကို အောက်ပါအတိုင်း တင်ပြပါသည်။

–ဒု–ရဲအုပ်သန်းဝင်း နှင့် ဇနိမာ ဘိဝံသ (ခ) စိုးသိန်း–ပါ(၂၄)

၈၄/၂၀၀၃–မန္တလေး ခရိုင် တရားရုံး

–ရဲအုပ် မောင်မောင်သန်း နှင့် ခေမာစာရ (ခ) ကျော်ရှိန်း–ပါ(၂၄)

၈၆/၂၀၀၃–မန္တလေး ခရိုင် တရားရုံး

–ဒုရဲမှူး ရဲညွန့် နှင့် ရီရီဝင်း –ပါ (၄)

၇၄/၂၀၀၄–အနောက်ပိုင်း ခရိုင်တရားရုံး (ရန်ကုန်)

–ဒုရဲမှူး လှမြင့် နှင့် ဦးအေးကြူ – ပါ(၅)

၂၃/၂၀၀၀–ရန်ကုန်တိုင်း တွဲဖက် (၄)

–ဒုရဲမှူး ရဲညွန့် နှင့် အောင်ကြီး –ပါ (၃)

၁၃၄၇/၂၀၀၄–အင်းစိန်အကျဉ်းထောင် သီးသန့်တရားရုံး

(အထက်ပါ အမှုများကို အေအေပီပီ မှရရှိပါသည်။)

– အမှုများတွင် ကိုးကားဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများကို မျက်ကွယ်ပြု၍ မတရားစစ်ဆေးစီရင်ထားသော စီရင်ထုံးကို ကိုးကားကာပြစ်ဒဏ်ပေးထားခြင်း များဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝတရားမျှတမှုနှင့် တရားစီရင်ရေးအခြေခံမူများကို တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုး အနေဖြင့် အကြွင်းမဲ့ လေးစားလိုက်နာရန်လိုအပ်ပေသည်။ စစ်အစိုးရက စစ်ထောက်လှမ်း ရေးတွင် ထွက်ဆိုချက် အားလုံးကို သက်သေခံဝင်အောင် စီရင်ထုံးဖွဲ့ပေးပါ အမိန့်ပေးလိုက်၍ ဆုံးဖြတ်လိုက်ရသည့် အဖြစ်မျိုးဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားစီရင်ရေးစနစ် သမိုင်းတလျှောက်တွင် အမဲစက်ကြီး ထင်သွားပေမည်။ တရားသူကြီးများ အနေဖြင့် စစ်ထောက်လှမ်းရေး ကျူးလွန်သမျှ ရဲ ကျူးလွန်သမျှအမှုတိုင်းတွင် ပူးတွဲတရားခံများ၊ နောက်တိုး တရားခံများ အဖြစ်ပါဝင်ကြရပေတော့မည်။ တရားစီရင်ရေး၏ လွတ်လပ်မှုကိုပါ ခြေချုပ်လုပ်ခံရတော့မည်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာဘက် သို့တဖက်သတ် ဘက်လိုက်မှုကြီးအဖြစ် ဖော်ပြနေသည်။

(၈) ၁၉၉၅–ခုနှစ်တွင် တရုတ်ပြည် ဘီကျင်းမြို့၌ ကျင်းပပြုလုပ်သော "အာရှ နှင့် ပစိဖိတ်ဒေသဆိုင်ရာ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ၏ ခြောက်ကြိမ်မြောက် ကွန်ဖရင့် " မှ "လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေး ဆိုင်ရာမူ သဘောထားကြေညာချက်" ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းကြေညာချက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ တရားသူကြီး ချုပ် ဦးအောင်တိုး ကိုယ်တိုင်တက်ရောက် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါကြေညာချက်အရ "လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာတွင် တရားရုံးများသည် တရားစီရင်ရာ၌ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ အခြား ဘေးပယောဂများ၊ သြဇာလွှမ်းမိုးမှုများ မပါဝင်ဘဲ၊ အမှုတွင် ပေါ်ပေါက်သော အဖြစ်အပျက် အကြောင်း အရာနှင့် <u>ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက် အရသာလျှင် ဆုံးဖြတ်စီရင်ရမည်</u>" ဖြစ်ပါသည်။ ဘက်လိုက်မှုလုံးဝ ကင်းရှင်း ရပေမည်။

ယခုမူ တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးကိုယ်တိုင်က သက်သေခံဥပဒေနှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ တို့ကို ချိုးဖောက်ကာ "ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ နှင့် ဦးရဲနောင် ပါ–(၂)" စီရင်ထုံးကို ပြဋ္ဌာန်းထုံးဖွဲ့လိုက်ပေ သည်။ စစ်ထောက်လှမ်းရေး အစစ်ခံချက်၊ ရဲစက္ကူ ကို သက်သေခံသွင်းလာနိုင်အောင် ဆုံးဖြတ်ပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ တရားစီရင်ရေး လွတ်လပ်မှု တစုံလုံးကို တိုက်ခိုက်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘီကျင်းသဘောတူစာချုပ်ကို **(Frustration of Contract)** ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ရာ ရောက်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် အာရှ နှင့် ပစိဖိတ် ဒေသဆိုင်ရာ တရားသူကြီးချုပ်များက တရားသူကြီးချုပ်ဦးအောင်တိုးအား သဘောတူစာချုပ်ဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်မှုဖြင့် အရေးယူပေးပါရန် တောင်းဆိုအပ်ပါသည်။ လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေးစနစ် ပေါ်ပေါက်လာ စေရန်အတွက် တရားမျှတမှု ဖော်ဆောင်သူများက ဥပဒေရေးရာသုံးသပ်ချက် ထုတ်ပြန်၍ နှိုးဆော်အပ်ပါသည်။

နေ့စွဲ – မတ် (၂၅) ၂၀၀၈ ခုနှစ်

ဥပဒေရေးရာ သုံးသပ်ရေးဌာန၊
မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေများကောင်စီ။

အသေးစိပ်သိရှိလိုပါလျှင် ဆက်သွယ်ရန် – ဦးမျိုး (၀၈၆ ၂၁၆၀၁၀၈)၊ တာဝန်ခံ၊ ဥပဒေရေးရာ သုံးသပ်ရေးဌာန။